

Kjent inventar i nytt hus

Presentasjon av arbeidsgruppens utredning ved leder av arbeidsgruppen, Trond Bakkevig

Hvis Grunnlovsvedtaket fra våren 2008 blir bekreftet våren 2012 står både stat og kirke overfor en ny situasjon. Kirkelig statsråd vil ikke lenger finnes. Stortinget vil gjennom et departement være det øverste kirkestyre. Det medfører at statens kirkestyre vil ikke lenger være bundet av Kirkens bekjennelse. På den annen side vil det, nettopp på grunn av Grunnlovsvedtaket, fremdeles være en nær forbindelse mellom stat og kirke.

- Det er forutsatt at Kongen vil forbli medlem av Den norske kirke (selv om Grunnlovsvedtaket på dette punkt er langt fra presist!)
- Den norske kirke er spesielt nevnt i Grunnloven
- Det vil være en egen lov om Den norske kirke – forskjellig fra «Lov om tru domssamfunn og ymist anna»
- Finansieringen av Den norske kirke vil fortsette som før

Kirkeforliket fra april 2008 har også noen andre punkter. De kommer jeg tilbake til. Siden teksten i Kirkeforliket og teksten i Grunnlovsvedtaket ikke uten videre lar seg forlike, har vi i arbeidet med ny kirkeordning lagt vekt på det vi oppfatter som hovedanliggender i Kirkeforliket

- At det ønsker en endring av forholdet mellom kirke og stat som tar høyde for at Norge er et flerreligiøst samfunn der staten er for alle og kirken er for dem som ønsker å høre til
- At den åpne og brede folkekirken skal bevares og videreutvikles
- At det forblir en tydelig forbindelse mellom stat og kirke

På grunnlag av dette ga Kirkerådets direktør oss en mandat som innebar at vi måtte foreta «en helhetlig gjennomgang av forholdet mellom kirke og stat. Den norske kirke får nye relasjoner til staten og en rekke spørsmål reiser seg om hvilke oppgave de ulike organene skal ha, samt hvilket hjemmels- og rettsgrunnlag. Det vil i dette arbeidet bli nødvendig å utvikle et helhetlig forslag til ny kirkeordning.»

Vi har med andre ord tatt utgangspunkt i at Grunnlovsvedtaket vil innebære at den

- *indrekirkelige organisasjon må bestemmes av organer valgt på kirkelige premisser – til forskjell fra Stortinget.*
- Vi har også tatt vårt prinsipielle utgangspunkt i at *Kirken må organiseres og styres på grunnlag av en bekjennelsesforpliktelse.*
- Dernest har vi sett dette som en mulighet til at *kirkens personellmessige og økonomiske ressurser kan samordnes i en, ikke to virksomheter – slik det nå er.* En slik samordning vil gi oss muligheten til å utvikle en kirkelig strategi for å møte de utfordringer når dåps- og konfirmasjonsprosent går nedover, kunnskap om kristen tro er på vikende front, og vi skal være kirke i et flerreligiøst og flerkulturelt Norge. Dette er utfordringene – til tross for den betydning kirkehus og kirken har hatt etter terroraksjonen i sommer.

Hva innebærer dette?

Kirken driver i dag to virksomheter: *Geistligheten* med basis i Kongens særskilte kirkestyre og *rådenes* virksomhet med basis i lovbestemmelser fastsatt av Stortinget. Dette gjelder både de råd som er av nasjonal og regional karakter (Kirkeråd/bispedømmeråd) og de råd som drives med basis i sognene (menighetsråd/fellesråd). I tillegg til dette, kommer at virksomheten har to finansieringskilder – stat og kommune. Grunnlovsendringene innebærer at statens engasjement endres fra å drive kirke til å understøtte kirkelig virksomhet. Det bærende anliggende i Utvalgets utredning, er at Den norske kirke heretter skal drive *en virksomhet*. Biskop, prost og prest vil heretter få sitt mandat fra et kirkelig organ, Kirkemøtet, og ikke fra Kongen i kirkelig statsråd.

I den praktiske hverdag, innebærer dette at det må være sammenheng mellom virksomhet, oppgaver, jobbutførelse og arbeidsgivermyndighet. Arbeidsgruppens forslag til hvilke organer som skal ha ansvar for hvilke oppgaver, er da

- *Menighetsrådets* nåværende oppgaver videreføres og utvides – det siste ved at Kirkemøtet får mandat til å styrke menighetsrådets muligheter for å bli delegert økonomi- og arbeidsgivermyndighet
- Kirkelig fellesråds oppgaver overføres til et *menighetenes/sogdenes/prostiets fellesråd* – som også får ansvar for prestetjenesten i sognene. Slik kan prestetjenesten bli samordnet med menighetenes øvrige virksomhet. Dette organet ansetter menighetsprester, og samordner bruken av tildelte statlige midler til prestetjenesten og bevilgninger fra kommunene. Det samme organ får arbeidsgiveransvar for sognets 6500 tilsatte og de ca. 1000 menighetsprestene. Rådet skal også følge opp Kirkemøtets planer og programmer og følge opp samelovens språkregler.
- *Bispedømmerådet* får virksomhetsansvar og arbeidsgiveransvar for prostetjenesten, og tilsetter proster og prester som ikke er i menighetstjeneste. Rådet får ansvar for rekruttering til prestetjenesten og for prestenes kompetanseutvikling og at den samordnes med annen kirkelig kompetanseutvikling. Rådet får ansvar for å fordele statlige midler til prestetjenesten. Det skal dessuten ansvar for å implementere Kirkemøtets planer og programmer, og samme ansvar for samisk kirkeliv og døveprostiet som i dag.
- *Kirkemøtet* blir Den norske kirkes øverste organ og skal lede virksomheten i kirken. Det fastsetter bekjennelsesgrunnlaget, og tillegger biskopene en selvstendig tilsynstjeneste. Kirkerådet er Kirkemøtets organ mellom møtene og ivaretar arbeidsgiveransvar for biskopene.

Daglig leder i de ulike organ, ivaretar styringsorganets ansvar. Arbeidsgruppen understreker at en prest ikke kan være både daglig leder for et organ og inneha den geistlige tjenestes plass i organet.

Ledelse av prestetjenesten skjer «i arbeidsgivers sted». Det innebærer at biskop og prost som medlem av henholdsvis sognenes fellesråd/prostiråd og bispedømmeråd leder den del av rådets ansvarsområde som gjelder prestetjenesten. Menighetsprester utøver pastoralt

lederansvar og har bl.a. ansvar for ledelse av forberedelse og gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger.

Utvalget mener det er avgjørende for kirkens fremtid at demokratiseringen av Den norske kirke fortsetter med en viss endring av de *valgordninger*. Arbeidsgruppen foreslår at menighetsråd velges som i dag. Menighetenes fellesråd/prostiråd velges av et fellesmøte av de aktuelle menighetsråd. Dette møtet velger også et visst antall medlemmer av bispedømmerådet. Kirkemøtet velges på samme måte som bispedømmerådene velges i dag, dvs. noen steder ved direkte valg, andre steder ved en kombinasjon av direkte og indirekte valg. Tre eller fire av bispedømmets medlemmer i Kirkemøtet blir samtidig medlem av det aktuelle bispedømmeråd.

Arbeidsgruppen foreslår at *biskopenes rolle* styrkes både når det gjelder å tilføre dem redskaper for å ivareta det alminnelige tilsynsansvar og når det gjelder tilsettingsaker. Ved at Kirkerådet tydeligere blir en del av «rådsstrukturen» i vår kirke, er det også behov for å utrede forholdet mellom Bispemøtet og Kirkemøtet/Kirkerådet.

Arbeidsgruppen foreslår at det blir anledning til å danne *kategorial- og valgmenigheter* innenfor Den norske kirke. Ordningen må godkjennes av Kirkemøtet og godkjennelse av den lokale menighet foretas av den lokale biskop. Ordningen forutsetter at biskopen har tilsyn med menigheten og at den betjenes av en prest som også står under biskopens tilsyn.

Lærenemnda foreslås nedlagt. Biskopene og Bispemøtet har læreansvar og kan oppnevne rådgivende grupper etter behov.

De tilsatte utøver medbestemmelse gjennom de organer som er vanlige i vårt samfunn. Det innebærer at representasjon av lek kirkelig tilsatt i valgte organer (nå bare i Kirkemøte/bispedømmeråd) utgår. Ordningene for medbestemmelse må bygges ut og forsterkes. Tilsatte er valgbare i kirkelige organer der de selv ikke er ansatt i vedkommende organs administrasjon.

Den ordinerte tjeneste har sete i de valgte organer. Det er en videreføring av dagens ordning. Dette er ikke arbeidstakerrepresentasjon og handler ikke om arbeidstakers medbestemmelse. Det handler om den ordinerte tjenestes spesielle ansvar for nådemiddelforvaltning og kirkens enhet. Ordinerte prester er ikke valgbare på legfolks plass i Kirkemøtet – uansett om de er i kirkelig tjeneste eller ikke. Prester er ikke legfolk. Arbeidsgruppen har foreslått at alle kirkemedlemmer deltar i valg av prester til Kirkemøtet.

Arbeidsgruppen legger til grunn at *finansieringen av Den norske kirke* fortsetter som nå – med en statlig og en kommunal del.

Oslo 29.08.2011
Trond Bakkevig